

การประเมินผลการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม

วันที่รับบทความ	16/03/2567
วันที่แก้ไขบทความ	10/09/2567
วันที่ตอบรับบทความ	01/10/2567

ปิ่นแก้ว จิตรโคตร^{1*}, จิตารัตน์ สุขประภาภรณ์²,
สวดี อุปปินใจ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model (ด้าน บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ) ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน จำนวน 85 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แนวคำถามการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นสื่อ พื้นที่สร้างสรรค์ภายในครอบครัว และชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและปราชญ์ชาวบ้าน โดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นฐาน และ 2) ผลการประเมินตาม CIPPIEST Model ใน 8 ด้าน พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดประสบการณ์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: การจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การประเมินผลการจัดประสบการณ์

¹ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม
อีเมล : kaew.c.center@gmail.com

² สาขาวิชาการศึกษา อนุสาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

The Evaluation of the 3 Good Experience Model for Young Children With Community Participation in a COVID-19 Affected Society: A Case Study of the Nongkudkaen Early Childhood Development Center, Nakhon Phanom Province

Received	16/03/2024
Revised	10/09/2024
Accepted	01/10/2024

Pinkaew Jitkhot^{1*} Thidararat Sukprapaporn²
Suwadee Ouppinjai²

Abstract

This research aimed to evaluate the outcomes of implementing the 3 Good Experience Model for early childhood education with community participation in a society affected by the COVID-19 pandemic. The case study focused on Nongkudkaen Early Childhood Development Center, located in Nakhon Phanom Province. The evaluation utilized the CIPPIEST Model (Context, Input, Process, Product, Impact, Effectiveness, Sustainability, and Transportability) and involved 85 participants, including administrators, committee members, parents, school committee members, and community leaders. The tools used in the research included focus group discussion guides and assessment forms, which aligned with the research tools section. The data were analyzed using content analysis and statistical methods, such as frequency, percentages, means, and standard deviations. The research findings revealed as follows: 1) The implementation of the 3 Good Experience Model (Good Media, Good Space, Good Environment) for young children, with community participation, emphasized the use of locally available resources, family-based creative spaces, and the involvement of community elders and parents using cultural traditions

^{1*} Nongkudkaen Early Childhood Development Center, Nakhon Phanom Province
e-mail: kaew.c.center@gmail.com

² Sub-Division of Educational Research, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

as a foundation; and 2) The assessment indicated that the participants' perceptions of the current and desired states of experience provision across the 8 dimensions of the CIPPIEST Model were overwhelmingly positive.

Keywords: 3 good experience model; Community participation; Evaluation of experience provision

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ แต่จากข้อมูลพบว่าองค์กรที่มีความเป็นชุมชนการเรียนรู้ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในชุมชนเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่ ๆ อื่น ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างชัดเจนระหว่างชุมชนเมืองและชนบท (ธนากรจิตอาสา, 2558) ชุมชนชนบทหลายแห่งขาดแคลนทรัพยากร สถานที่ และโอกาสในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กในชุมชนเหล่านี้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ การศึกษานี้จึงเกิดขึ้นเพื่อลดช่องว่างดังกล่าว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในชนบทและการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยั่งยืนสำหรับเด็กปฐมวัย

แนวคิด “3 ดี” ซึ่งประกอบด้วย สื่อดี พื้นที่ดี และภูมิดี เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ครั้งนี้ โดย “สื่อดี” หมายถึงการใช้สื่อที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยผ่านการประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น สื่อมวลชนท้องถิ่น สื่อพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน (สาคร ฃมพันธ์, 2561) “พื้นที่ดี” หมายถึงการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่ทุกคนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมออกแบบและใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เช่น ลานวัด ลานกิจกรรมในชุมชน หรือห้องสมุดชุมชนที่เปิดให้เด็กและผู้ปกครองเข้ามาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ส่วน “ภูมิดี” หมายถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความฉลาดรู้เรื่องสื่อ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะการวิเคราะห์ให้เด็กปฐมวัยสามารถเท่าทันสื่อ เท่าทันตนเอง และเท่าทันสังคมได้อย่างเหมาะสม (สาคร ฃมพันธ์, 2561)

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การประเมินเชิงระบบรูปแบบ CIPPIEST Model ของสตฟเฟิล บีม และชินคฟิลด์ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007, p. 136; อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556) ซึ่งครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 3) ด้านกระบวนการ (Process) 4) ด้านผลผลิต (Product) 5) ด้านผลกระทบ (Impact) 6) ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) 7) ด้านความยั่งยืน (Sustainability) และ 8) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability) โดยทำการประเมิน 3 ระยะ คือ ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ และหลังโครงการสิ้นสุด ผลการประเมินจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดีสำหรับเด็กปฐมวัยในชุมชนชนบท

ท้ายที่สุดผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษาคงจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยในชุมชนชนบทได้รับการพัฒนาในทุกมิติทั้งทางกายจิตใจสังคมและสติปัญญาพร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชน ซึ่งจะเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กและชุมชนในระยะยาว.

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม ซึ่งแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนทุกช่วงวัยในชุมชนบ้านหนองกุดแคน ได้แก่ ผู้บริหาร/คณะกรรมการฯ โครงการ จำนวน 25 คน ผู้ปกครอง 37 คน และผู้นำชุมชน/คณะกรรมการสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน 23 คน รวมทั้งหมด 85 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิด ได้แก่

- 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
- 2) แบบสอบถาม

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

- 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

1.1) สร้างจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) สำหรับเด็กปฐมวัย และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC)

1.2) ผลพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทุกข้อมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.67-1.00

- 2) แบบสอบถาม

2.1) สร้างจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ CIPPIEST Model และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและสอดคล้อง (IOC)

2.2) ผลพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทุกข้อมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.67-1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) (85 คน)

3.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดการสนทนากลุ่ม

3.1.2 ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนัดหมายวันและเวลาในการสนทนากลุ่ม

3.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมตามที่นัดหมายเอาไว้

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (85 คน)

3.2.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือกลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถาม

3.2.2 ดำเนินการจัดส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยาย

4.2 แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าสถิติโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

ตอนที่ 1 นำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) สำหรับเด็กปฐมวัย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงของค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลซึ่งประเมินเพื่อประเมินผลการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม จากความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะกรรมการฯ โครงการ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชน เกี่ยวกับโครงการใน 8 ด้าน สามารถแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม

ความคิดเห็น	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านบริบท	4.70	.19	มากที่สุด	4.70	.19	มากที่สุด
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.79	.27	มากที่สุด	4.82	.25	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการ	4.75	.18	มากที่สุด	4.75	.18	มากที่สุด
4. ด้านผลผลิต	4.90	.15	มากที่สุด	4.89	.18	มากที่สุด
5. ด้านผลกระทบ	4.78	.19	มากที่สุด	4.79	.22	มากที่สุด
6. ด้านประสิทธิผล	4.90	.25	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
7. ด้านความยั่งยืน	4.88	.27	มากที่สุด	4.97	.12	มากที่สุด
8. ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ	5.00	.00	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
รวม	4.84	.17	มากที่สุด	4.87	.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.84$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ($\mu = 5.00$) รองลงมา คือ ด้านผลผลิตและด้านประสิทธิผล ($\mu = 4.90$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริบท ($\mu = 4.70$)

ทั้งนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของโครงการมหัศจรรย์สื่อสร้างสรรค์ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.87$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสิทธิผลและด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ($\mu = 5.00$) รองลงมา คือ ด้านความยั่งยืน ($\mu = 4.97$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบริบท ($\mu = 4.70$)

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

โครงการ “มหัศจรรย์ชุมชนหนองกุดแคน สร้างสรรค์ชวนกันเล่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านสุขภาวะที่ดีในทุกมิติ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่อ กิจกรรม และพื้นที่สร้างสรรค์ พร้อมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาวะเด็กปฐมวัย

ด้วยแนวคิด 3 ดี ซึ่งประกอบด้วย “สื่อดี” “พื้นที่ดี” และ “ภูมิดี” กลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการมีจำนวน 85 คน แบ่งเป็นเด็กปฐมวัย 20 คน, เด็ก/เยาวชน 20 คน, วัยทำงาน 20 คน และผู้สูงอายุ 25 คน

โครงการนี้บูรณาการแนวคิดมหัศจรรย์ 3 ดี สู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีเป้าหมายให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการขยายผลสู่ครอบครัว ซึ่งถือเป็นหน่วยสำคัญในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย โครงการนี้ยังเน้นการสร้างสรรคการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชุมชน โดย “สื่อดี” คือการนำวัสดุเหลือใช้และทรัพยากรท้องถิ่นมาสร้างสื่อการเรียนรู้, “พื้นที่ดี” คือการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ในครอบครัวและชุมชน และ “ภูมิดี” คือการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากการประเมินผลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อโครงการ 3 ดี ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการถ่ายทอดส่งต่อ รองลงมาคือด้านผลผลิตและประสิทธิผล ส่วนด้านบริบทมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ขณะที่ความคาดหวังของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับโครงการ 3 ดี ในสภาพที่พึงประสงค์นั้นยังคงอยู่ในระดับสูงสุด โดยเน้นที่ด้านประสิทธิผลการถ่ายทอดส่งต่อ และความยั่งยืนของโครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลอง CIPPIEST Model สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) สำหรับเด็กปฐมวัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้แนวคิด 3 ดี คือ 1) สื่อดี คือ การใช้วัสดุเหลือใช้จากทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐาน รวมถึงดนตรีพื้นบ้าน นิทาน ภาษาถิ่น ขนม อาหารพื้นบ้าน ของเล่นพื้นบ้าน ตำนาน และประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อออนไลน์ สื่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม รวมถึงกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน 2) พื้นที่ดี หมายถึง พื้นที่สร้างสรรค์ที่ทุกคนในครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ เช่น ลานกิจกรรม ใต้ถุนบ้าน หรือพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และเสริมพลังแก่กัน 3) ภูมิดี หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ช่วยให้เด็กมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ เป็นภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน โดยสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการส่งเสริมความภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 3) ซึ่งการจัดประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้เด็กปฐมวัยได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีทักษะชีวิต

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีจิตสำนึกความเป็นไทย โดยเกิดจากความร่วมมือของสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (นิชาภัทร คงชุม, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ และสำเริง จันทุม, 2563, น. 240-241) และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชาภัทร คงชุม, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ และสำเริง จันทุม (2563, น. 240-241) พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง พ่อแม่และผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ ศรีโนนยาง และนิดา เปี่ยมพิชนะ (2562, น. 402) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านและอุปกรณ์การเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมถึงการให้กำลังใจและสนับสนุนเด็กในการพัฒนาทักษะตนเองนอกจากนี้ งานวิจัยของ Terhi Tuukkanen & Elina Pekkarinen (2022) ในประเทศฟินแลนด์ ยังพบว่าความต้องการทางกายภาพและความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับเด็กอายุ 5 ถึง 19 ปี ขณะเดียวกัน งานวิจัยของ David Poveda, Mitsuko Matsumoto, Ebba Sundin, Helena Sandberg, Cristina Aliagas และ Julia Gillen (2020) แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีของเด็กเล็ก และเน้นว่าการทำความเข้าใจด้านดิจิทัลของเด็กเล็กต้องครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้อง.

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดประสบการณ์แบบ 3 ดี สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในสังคมที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองกุดแคน จังหวัดนครพนมตามหลักการประเมินโครงการแบบ CIPPIEST Model 8 มิติ ของสต๊อฟเฟิลบีม และซิงค์ฟีลด์ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007, p. 136; อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556, น. 7-24) พบว่า ทุกด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศักดิ์นิรุทร สุขประเสริฐ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินเชิงระบบผลการประเมินความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินโครงการและผู้ปกครอง ทั้ง 8 ด้าน พบว่า ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ทั้งโดยรวมและรายด้านความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) โดยใช้ยุทธศาสตร์ 3 ดี สายใจ คงทน กลุ่ม we are happy องค์การสาธารณะประโยชน์ (คนข่าว, 2559) กล่าวถึง การสร้าง “พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก (Create Space for Children)” ในชุมชน โดยเน้นไปที่การสร้างสุขภาวะที่ดี 4 ด้าน (กาย จิต สังคม ปัญญา) ด้วยนโยบาย 3 ดี นั่นก็คือ สื่อดี พื้นที่ดี และภูมิดี ทำให้เกิดกระบวนการกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการเรียนรู้ตามช่วงวัยของเด็กเล็ก รวมทั้งการปลูกฝังการเป็นพลเมืองดีผ่านกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาวะที่ดีในทุกมิติของเด็กเล็ก ด้วยว่า “สื่อ” เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมและสุขภาพของเด็กและเยาวชน ในขณะเดียวกันสื่อและพื้นที่สร้างสรรค์ก็เป็น

ส่วนสำคัญในการสร้างสุขภาวะทุกมิติ สร้างภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนให้มีความฉลาดรู้ ด้านสื่อ ด้านสุขภาพ และความรู้ทางปัญญาได้อย่างทรงพลัง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กระบวนการ สื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างพลเมืองเด็กที่มีทักษะชีวิต มีความฉลาดรู้ทางปัญญา การบูรณาการแนวคิด มหัตศรรย 3 ดี สู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อ อีกทั้งขยายผลสู่ครอบครัว เพราะว่าครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญ ที่เพาะบ่ม ชัดเกล้า ดูแลเด็กปฐมวัย ทั้งนี้สอดคล้องกับ Gede Ratnaya และคณะ (2022) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง CIPP Evaluation Model for Vocational Education: A Critical Review ผลการวิจัย พบว่า CIPPIEST Model ได้รับการใช้อย่างแพร่หลายในการประเมินการศึกษาวิชาชีพ สามารถ ให้ภาพจริงเกี่ยวกับเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในโปรแกรมที่นำมาใช้ในการศึกษาวิชาชีพและสามารถเป็น พื้นฐานในการให้ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปัญหาที่พบได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Kristianus Mote (2017) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โมเดลการประเมิน CIPP จำเป็นต้องมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการประเมินเบื้องต้นของแผนการฝึกอบรม 2) ขั้นตอนการประเมินกลางของ การดำเนินการฝึกอบรม และ 3) ขั้นตอนการประเมินเชิงลึก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Elma Dijkstr & Ton Mooij, Paul A. Kirschner (2012) เรื่อง Model of Excellent Kindergarten Learning for Excellent Pupils ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลที่ยอดเยียม สำหรับนักเรียนที่ยอดเยียม ตามที่กล่าวถึงในการนำเสนอการประชุมสัมมนาความเชี่ยวชาญของครู ที่มหาวิทยาลัยอุเทรคต์ในเนเธอร์แลนด์ (2012) ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ใน โรงเรียนอนุบาลที่ยอดเยียมสำหรับนักเรียนที่ยอดเยียม ตามที่กล่าวถึงในการนำเสนอในการประชุม สัมมนาความเชี่ยวชาญของครูที่มหาวิทยาลัยอุเทรคต์ในเนเธอร์แลนด์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการประเมินไปใช้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงานโครงการมหัตศรรยสื่อสร้างสรรค์ 3 ดี ที่สอดคล้อง กับนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทุกระดับ
2. ควรมีการประเมินโครงการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบเพื่อพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) เพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาให้ดีขึ้น นำไปสู่ความยั่งยืนของโครงการ
3. ควรมีการอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวทางโครงการมหัตศรรยสื่อสร้างสรรค์ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) สำหรับครูทุกคนในสังกัดเพื่อ ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง
4. ควรมีการวางแผนกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน ในการปฏิบัติงานตามโครงการและกิจกรรม ที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะการประเมินครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 3 ดี เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสื่อสร้างสรรค์ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของโครงการมหัศจรรย์สื่อสร้างสรรค์ 3 ดี (สื่อดี พื้นที่ดี ภูมิดี) เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- คนข่าว. (2559). **สื่อสร้างสรรค์จากพลังชุมชนมหัศจรรย์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**. ค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2564, จาก <https://konkao.net/read.php?id=20908>
- ฉันทิพร คงชุม, ชีระพงษ์ สมเขาใหญ่ และสำเริง จันทุม. (2563). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในยุคประเทศไทย 4.0 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาพังไกร จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์**. 5(2), น.227-242.
- ธนาคารจิตอาสา. (2558). **ธนาคารจิตอาสา ปันเวลาแชร์ความสุข**. ค้นเมื่อ 4 เมษายน 2558, จาก <http://www.jitarsabank.com/welcome/home>
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 5(2), 7-24.
- วัชรารักษ์ ศรีโนนยาง และนิตยา เปี่ยมพิชนะ. (2562). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น.
- ศักดิ์นิรุทร สุขประเสริฐ. (2559). การประเมินโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนบึงมะลูวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.
- สาคร วัฒนพันธ์. (2561). **ถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารสร้างสรรค์ “โครงการนักสื่อสารเยาวชนคนศรีสะเกษ อักบ้านเกิด”**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- Kristianus, Mote. (2017). The Developing of CIPP Evaluation Model on the Evaluation of Early Childhood Educator Training in Early Children Education Development Center for Early Children and Community Education North Sumatera. 139-144. doi: 10.2991/AISTEEL-17.2017.30
- Elma, Dijkstra., Ton, Mooij., Paul, A., Kirschner. (2012). **Model of Excellent Kindergarten Learning for Excellent Pupils**.

- David, Poveda., Mitsuko, Matsumoto., Ebba, Sundin., Helena, Sandberg., Cristina, Aliagas., Julia, Gillen. (2020). **Space and practices: Engagement of children under 3 with tablets and televisions in homes in Spain, Sweden and England:** *Journal of Early Childhood Literacy*, 20(3):500-523. doi: 10.1177/1468798420923715
- Gede, Ratnaya., Retno, Indriaswuri., Desak, Gede, Chandra, Widayanthi., I, Made, Dharma, Atmaja., A., G., P., K., Dalem. (2022). **CIPP Evaluation Model for Vocational Education: A Critical Review.** *Education Quarterly Reviews*, 5(3) doi: 10.31014 /aior.1993.05.03.519
- Terhi, Tuukkanen., Elina, Pekkarinen. (2022). **Children's experiences of a good environment and its future Developing theoretical framework for children's wellbeing.** *Children & Society*, 37(2): 343-358. doi: 10.1111/chso.12595